

VILKAVIŠKIO SALOMĖJOS NĖRIES PAGRINDINĖS MOKYKLOS PAEŽERIŲ PAGRINDINIO UGDYMO SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie švietimo teikėją.

Švietimo teikėjo oficialus pavadinimas – Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės mokyklos Paežerių pagrindinio ugdymo skyrius.

Teisinė forma – savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė – bendrojo lavinimo mokykla.

Tipas – pagrindinio ugdymo skyrius.

Adresas – Stasio Ankevičiaus g. 1, Paežerių kaimas, Vilkaviškio rajono savivaldybė.

Pagrindinė paskirtis – bendrosios paskirties ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis, pagrindinis ugdymas.

2. Vaikai ir jų poreikiai.

Jungtinę ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupę lanko 3-6 metų vaikai. Ikimokyklinio ugdymo programa orientuota į vaiko poreikius: kurti, žaisti, pažinti, bendrauti, eksperimentuoti, save išreikšti. Ugdytinių poreikiai tenkinami per kompetencijų (socialinė, sveikatos saugojimo, komunikavimo, pažinimo, meninė) ugdymą, tam išnaudojant ne tik grupės patalpas, bet ir kitas erdves: sporto salę, informacinių technologijų kabinetą, lauko sporto ir žaidimų aikštes, biblioteką, mokyklos muziejų.

Ikimokyklinukai turi galimybę tobulinti savo gebėjimus ir talentus dalyvaudami įvairiuose respublikiniuose, rajoniniuose, įstaigos organizuojamuose projektuose, konkursuose, akcijose, viktorinose, sportinėse varžybose, šventiniuose koncertuose, turi galimybę puoselėti savo kalbą, tarnę, perimti savo tautos kultūros papročius ir tradicijas.

3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.

Jungtinėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėje dirba aukštąjį išsilavinimą bei vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją turintis pedagogas.

Pedagogas laikosi šių nuostatų: būti vaiko pagalbininku, patarėju, padedančiu jam augti, bręsti, tobulėti, besistengiančiu pažinti kiekvieno vaiko individualybę, pasirinkti ir taikyti tinkamas ugdymo strategijas, gebėti sukurti grupėje psichologiškai saugią atmosferą, matyti vaikų ugdymo perspektyvą, profesionaliai organizuoti ugdymo ir ugdymosi procesą, tinkamai vertinti jo pasiekimus bei daromą pažangą.

Mokykloje veikia Vaiko gerovės komisija, kuri rūpinasi pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimu ir vertybių puoselėjimu, ugdytinių socialiniu - emociniu lavinimu, koordinuoja ugdymo(si), švietimo pagalbą.

4. Regiono ir švietimo teikėjo savitumas.

Mokyklos vizija. Pagrindinė mokykla – ugdanti atsakingą, kūrybingą, siekiantį įgyti esminių ir bendrųjų kompetencijų žmogų. Vertybės: bendradarbiavimas, tolerancija, pagarba, kūrybiškumas, pozityvumas, kompetencija, atvirumas.

Ugdymo įstaiga įsikūrusi Paežerių kaime, Vilkaviškio rajone. Netoliese telkšo Paežerių ežeras, o prie jo yra tautiškos giesmės kūrėjo, poeto, publicisto, kritiko Vinco Kudirkos memorialinis muziejus-klėtelė. Paežeriuose perlaidotas JAV lietuvių veikėjas, publicistas Antanas

Petrika. Šiame kaime gimė rašytojas, teisėtyrininkas Antanas – Kriščiukaitis - Aišbė, pastatytas jam skirtas stogastulpis. Ugdytiniai turi galimybę pažinti savo krašto žymius žmones, puoselėti bendruomeniškumą. Mokykla apsupta gražių parkų, kuriuose vaikai gali tyrinėti, sportuoti, vykdyti meninės saviraiškos ir pažintinės veiklos užsiėmimus. Ugdymo įstaiga glaudžiai bendradarbiauja su Paežerių kaimo bendruomene, kartu vykdo įvairius projektus, akcijas.

Jungtinė ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė dalyvauja ankstyvosios prevencijos programoje „Žipio draugai“, kuri skirta lavinti ugdytinių socialinių, emocinių sunkumų įveikimo įgūdžius bei tarptautiniame eTwinning projekte „Hello autumn“.

5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Įstaigoje bendraujama ir bendradarbiaujama su ugdytinių tėvais (globėjais). Tėvai (globėjai) pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais, drauge su pedagogais sprendžiantys ugdymo įstaigos aplinkos kūrimo, vaiko ugdymo turinio, poreikių tenkinimo, rezultatų vertinimo klausimus. Stengiamasi jiems padėti suprasti savo vaikų ugdymo(si) poreikius, ypatybes, tenkinti jų individualius poreikius, sudaryti sąlygas asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai.

Tėvai įtraukiami į įstaigos gyvenimą, palaikomi draugiški tarpusavio santykiai, išklausiama jų nuomonė, pageidavimai, informuojami apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus, kartu sprendžiamos iškilusios problemos.

Mokykloje kuriamos savitos tradicijos. Bendruomenė švenčia valstybines šventes, puoselėja tautines tradicijas, organizuoja renginius, kalendorines šventes, sveikos gyvensenos nuostatas ugdančius ir puoselėjančius renginius.

Sukurta įstaigos interneto svetainė (<https://www.paezeriai.vilkaviskis.lm.lt/>) padeda informuoti ir šviesti ugdytinių tėvus, mokyklos bendruomenę.

6. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą.

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymosi kelias skirtingi. Tai lemia skirtingas paveldimumas, bendravimo patirčių įvairovė bei aplinkos poveikis, todėl pedagogo pareiga – padėti skleisti kiekvieno vaiko individualumui. Ugdant vaikus, atsižvelgiama į berniukų ir mergaičių raidos, elgesio skirtumus, skirtingas socialines ir kultūrinės sąlygas.

Pagrindinė vaikų veikla yra žaidimas. Žaisdami vaikai mokosi visuomeninių elgesio modelių, taisyklių, kaip prisitaikyti prie skirtingų socialinių kontekstų, efektyviai ir konstruktyviai spręsti konfliktus, įsisąmonina vertybes, formuojasi tautinio identiteto jausmą.

Įstaigoje vadovaujamosi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (1995 m.) idėjomis, kuriose pabrėžiama ugdymo(si) aplinkos įtaka vaiko ugdymosi kokybei, todėl mokykloje kuriama saugi, užtikrinanti visapusišką vaikų ugdymą aplinka. Tobulinamas bendravimas ir bendradarbiavimas su ugdytinių tėvais, pagalbą teikiančiomis įstaigomis, stiprinamas komandinis darbas, vystoma projektinė veikla.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

7. Įgyvendinant įstaigos Ikimokyklinio ugdymo programą, laikomasi šių ugdymo principų:

Integralumo. Siekiama visuminio ugdymo tikslų, uždavinių, turinio, metodų suderinamumo. Darniai ugdomi visų sričių (kompetencijų) gebėjimai, formuojamos vertybinės nuostatos.

Humaniškumo. Vaikas gerbiamas kaip asmenybė, sudaromos sąlygos visapusiškai raiškai (jausmų ir gebėjimų, mąstymo ir veikimo) paisoma jo poreikių ir pomėgių. Siekiama demokratinis santykių tarp vaikų ir suaugusiųjų – tolerancijos, gebėjimo priimti sprendimus.

Sveikatingumo. Sudaryta saugi ugdymo(si) aplinka. Ugdymo turinys orientuotas į vaiko fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo darną.

Tęstinumo. Tęsiamas ankstesniuose amžiaus tarpsniuose pradėtas vertybinių nuostatų, gebėjimų ugdymas. Išlaikoma dermė su priešmokyklinio ugdymo bendraja programa.

Tautiškumo ir pilietiškumo. Puoselėjama tautos kultūra, jos dvasinių vertybių perėmimas. Ugdoma tolerancija ir pagarba kitų tautų kultūroms. Padedama vaikui suvokti save tautos ir visos žmonijos nariu.

Individualizavimo. Pripažįstama vaiko individualybė, ugdymo metodai ir formos taikomi atsižvelgiant į vaiko poreikius, individualias savybes, šeimos tradicijas. Padedama vaikui atrasti save, atskleisti savo privalumus, gebėjimus.

Sąveikos. Ugdymas grindžiamas visų šio proceso dalyvių – vaiko, tėvų (globėjų), ugdymo pedagogų, specialistų ir kitų asmenų, dalyvaujančių vykdant ikimokyklinio ugdymo programą, sąveika (keičiantis informacija ir nuomonėmis, išvalgomis, dalijantis patirtimi, keliant klausimus ir kartu ieškant atsakymų).

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

8. Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas - atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

9. Ikimokyklinio ugdymo programos uždaviniai. Siekti, kad vaikas:

9.1. Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, išreikštų save.

9.2. Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir vaikais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.

9.3. Aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.

9.4. Mokytųsi pažinti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

10. Ikimokyklinio ugdymo turinys planuojamas ir organizuojamas vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu. Siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus, išskiriama 18 ugdymosi pasiekimų sričių.

3-5(6) metų amžiaus vaikų ugdymo(si) pasiekimų sritys.

Lūkesčiai	Pasiekimų sritis	Vertybinė nuostata	Gebėjimai, pasiekimai
Orus	Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais	Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis. Įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtiniais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda). Pradeda kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia.
	Vaikų veiksenos		
	Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas. Žaidžia žaidimus: „Kalbėkime be žodžių“. Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia. Dalyvauja akcijose: „Savaitė be patyčių“, „Tolerancijos diena“, „Solidarumo bėgimas“.		

<p>Žaidžia mimikos - nuotaikos žaidimus. Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. Dalyvauja diskusijose: „Kaip valdyti pyktį“, „Nusiramino būdai“. Klauso pasakas, stebi spektaklius, animacinius filmukus apie emocijas.</p>		
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti. Pats bando taikyti įvairesnius nusiramino, atsipalaidavimo būdus (medituoja, klauso pasakos naudodamasis ausinėmis ir kt.). Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose, ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
Vaikų veiksenos		
<p>Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. Žaisdamas žaidimus laikosi jų taisyklių. Pastebi, jei kiti vaikai nesilaiko grupės susitarimų, pats stengiasi jų laikytis. Stengiasi susitvarkyti konfliktinėje situacijoje, prašo suaugusiojo patarimo. Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Kaip nesusipykti su draugu, mama, tėčiu“. Žaidžia kortelių žaidimą „Vaikų teisės ir pareigos“.</p>		
Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai	Supranta savo asmens tapatumą, pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.).
Vaikų veiksenos		
<p>Žino, kas sudaro šeimą, išvardina šeimos narių vardus, papasakoja apie tėvelių darbą. Kalbėdamas vartoja žodžius „Mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „man priklauso“ ir pan. Pasako, kad yra lietuvis, gyvena Lietuvoje, dainuoja himną, atpažįsta herbą, dailės darbeliuose vaizduoja Lietuvos vėliavą, gimto krašto simbolius ir pan. Kuriam Lietuvos žemėlapi su auklėtoja. Pasakoja apie savo išvaizdą, jos pasikeitimus, vardina savo kūno dalis. Supranta, kam reikalingos kojos, rankos, nosis ir pan. Žaidžia vaidmeninius žaidimus, įvardindamas vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir pan. Atlikęs kai kuriuos darbus, didžiuojasi, kad pavyko, džiaugiasi su auklėtoja, tėveliais. Žaisdamas, diskutuodamas įvertina poelgius, nusako, ką reiškia būti mandagiu, draugišku, rūpestingu ir pan. Žiūrėdamas animacinius filmukus, klausydamas pasakų įvardina gerus ir blogus personažus, jų poelgius.</p>		
Santykiai su suaugusiaisiais	Nusiteikęs geranoriškai	Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiaisiais.

		bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi. Žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais ir į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.
Vaikų veiksenos			
<p>Lengvai atsisveikina su tėveliais, džiaugsmingai juos pasitinka po išsiskyrimo. Samprotauja, ką darytų, kur kreiptųsi nutikus nelaimei.</p> <p>Žaidžia grupinius žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, siūlo idėjas.</p> <p>Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu.</p> <p>Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą).</p> <p>Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą.</p> <p>Dalyvauja diskusijose: „Draugiškas ir nedraugiškas“, „Kaip gyventi taikoje“.</p> <p>Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.</p>			
	Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais	<p>Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Taikiai diskutuoja, tariasi, derasi dėl žaidimų sumanymų ir veiklos.</p> <p>Supranta, kad grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Supranta, koks elgesys yra geras ar blogas. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p> <p>Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.</p>
Vaikų veiksenos			
<p>Žaidžia grupinius žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, siūlo idėjas.</p> <p>Dalinasi su bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą.</p>			
Smalsus	Aplinkos pažinimas	Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja	<p>Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus.</p> <p>Gali savarankiškai nueiti į aktų ir sporto salę, biblioteką, valgyklą.</p> <p>Atranda buities prietaisų, skaitmeninių technologijų panaudojimo galimybes, noriai mokosi jais naudotis.</p> <p>Atpažįsta ir įvardija ne tik naminius, bet ir kai kuriuos laukinius gyvūnus.</p> <p>Samprotauja apie naminių ir laukinių gyvūnų gyvenimo skirtumus.</p> <p>Skiria daržoves, vaisius, uogas, nusako, kaip juos naudoti maistui.</p>
Vaikų veiksenos			
Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų			

	<p>darbovietes. Lankosi mokyklos bibliotekoje, muziejuje, informacinių technologijų kabinete.. Kuriam su auklėtoja elgesio gamtoje taisyklės. Su suaugusiais rengia dekoracijas Kalėdų, Velykų, ir kt. šventėms, aprangą, scenarijų, simboliką. Ryto rate pasakoja apie orą, metų laiką, jų požymius. Dalyvauja Sveikatiados projekte. Gamina daržovių, vaisių salotas. Žaidžia kūrybinius - siužetinius žaidimus.. Žaidžia loto žaidimus: „Metų laikai“, „Gėlių loto“, „Gyvūnai“, „Paukščiai“, „Profesijos“.</p>		
Skaiciavimas ir matavimas	Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas		<p>Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedama suvokti laiko tėkmę ir trukmę. Supranta, kad knygos skaitomos iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią. Juda nurodyta kryptimi. Skiria ir žodžiais išreiškia erdvinis daikto santykius su savimi: priešais mane, už manęs, šalia manęs, mano kairėje ir pan. Pradedama suvokti praeitį, dabartį, ateitį. Skiria sąvokas: šiandien, vakar, rytoj.</p>
Vaikų veiksenos			
<p>Žaidžia žaidimus: „Surask ir padėk tiek pat“, „Kur daugiau – mažiau“, „Parduotuvė“. Lanksto popierių pusiau, į 2,4 dalis. Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. Grupės aplinkoje suranda ir nurodytas geometrines figūras panašių formų daiktus. Lygina pastatytus statinius: kuris didesnis, ilgesnis, platesnis, storesnis. Žaidžia žaidimus judėdamas erdvėje nurodytomis kryptimis. Savo pasakojimuose naudoja sąvokas „šiandien“, „rytoj“, „išieginės dienos“. Kuriam kalendorių, žaidimuose naudoja smėlio laikrodį.</p>			
Bendraujantis	Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba	<p>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinių, pajuokavimų bendrine kalba ir tarne. Supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Supranta pajuokavimus, perkeltinę žodžių prasmę. Kalba natūraliai, atsižvelgdamas į bendravimo situaciją, išsakydamas savo patirtį, norus, svajones, svarstymus, kalba</p>

			apie problemų sprendimą. Garsiai svarsto savo planuojamos veiklos eigą, praneša apie tai draugui, grupei draugų, visai grupei.
Vaikų veiksenos			
Dalinasi patirtais įspūdžiais su draugais, auklėtoja. Žaidžia kūrybinius žaidimus, pasiskirstydami vaidmenimis. Deklamuoja eilėraščius, seka pasakas. Kuria siužetinius žaidimus: „Teatras“, „Linksmieji nuotykių“ ir kt.			
Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu		Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti. Kopijuoja raides, paprastus žodžius. „Iliustruoja“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus, iliustracijose parašydamas nukopijuotas raides, žodžius. Kuria ir gamina rankų darbo knygeles su elementariais nukopijuotais sakiniais, žodžiais, raidėmis. Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raidėmis. Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tektais.
Vaikų veiksenos			
Vartydamas knygeles, ieško savo vardo raidės. Klausinėja „skaitydamas“ grupėje, gavėje esančius užrašus, pats bando skaityti. Gamina knygeles, jas skaito. Išbandydamas aplinkoje esančias rašymo, vaizdavimo priemones kuria pasakojimą ant smėlio, sniego, lapo. Džiaugiasi suradęs žinomas raides knygelėje, gavėje reklamose. Žaidžia žaidimus „Ilgas - trumpas žodis“, „Kiek kartų suplojai“, „Surask tokią pačią raidę“. Savo knygelėse prie nupieštų objektų parašo „mama“, „tėtė“. Žaidžia kortelių žaidimus: „Raidės“, „Raidžių loto“. Žaidžia pasiūlytus, išmokus pirštukų žaidimus. Lape ritmiškai atkartoja tą patį ornamentą.			
Sveikas	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Stebint suaugusiajam, saugiai naudojami veiksmai skirtais aštriais įrankiais. Žino, kaip saugiai elgtis gavėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus.
Vaikų veiksenos			
Žaidžia žaidimus: „Svečiuose“, „Kavinėje“. Rengia, prižiūri lėles, jas prausia, šukuoja.			

<p>Žaidžia stalo žaidimus: „Sveikas maistas“, „Vasaros ir žiemos apranga“. Dalyvauja diskusijose: „Sveikas maistas“, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros“. Kuria patiekalų receptų knygeles padedant suaugusiems. Žaidžia žaidimus: „Suvarstyk batą“, „Susek sagas“. Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose: „Pavojus namuose, gatvėje“, „Pavojingi daiktai“.</p>		
Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.
Vaikų veiksenos		
<p>Žaidžia judriuosius žaidimus, rungtyniauja estafetėse. Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. Dalyvauja sportiniuose rytmečiuose, varžybose, sveikatingumo dienoje. Lipa kopėtėlėmis, laiptais, gimnastikos sienele. Fizinio aktyvumo veiklose naudoja sportinį inventorių.</p>		
Kuriantis	Meninė raiška	<p>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje</p> <p>Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje. Balsu, judesiais, pasirinktu muzikos instrumentu spontaniškai improvizuoja, pritaria klausomam vokalinės, instrumentinės muzikos įrašui ar gyvai skambančios muzikos kūriniui. Savais žodžiais išsako kilusius išpūdžius. Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) tembrus, girdėtus kūrinius. Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Dainuodamas išbando balso skambesį, išmėgina jį įvairioje aplinkoje (grupėje, kieme ir kt.). Stengiasi tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti (aiškiai tarti balsius, priebalsius, dvibalsius), taisyklingiau stovėti, kvėpuoti. Ritminiais, melodiniais, gamtos, savo gamybos vaikiškais muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams, tyrinėja jų skambėjimo tembrus. Vaidindamas stalo, lėlių teatre, vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą, išplėtoja vyksmą dialogu, monologu, keisdamas balso intonacijas.</p>
Vaikų veiksenos		
<p>Išbando įvairias technikas: tapybos, piešimo ir kt. Kuria mandalas, supranta jų kūrimo principus. Bando kurti netradicinius piešinius su akmenukais, karoliukais, gamtine medžiaga, sagom.</p>		

	<p>Lieja akvareles, naudodami siūlus, dažus, medžiagas, kempinėles. „Skaito” spalvų piešinius. Dekoruoja įvairiais ornamentais, linijomis ir formomis vazas, namelius, dėžutes ir pan. Kuria ir žaidžia siužetinius šeimos, profesijų, žaidimus mimika, balsu, judesiais pamėgdžiodamas vaidinamą personažą. Vaidina pačių sugalvotus siužetus su pirštukinėmis lėlėmis. Lankosi atvažiuojamuose spektakliuose mokykloje. Žaidžia muzikinius ratelius salėje, grupėje, lauke. Bando savo balso galimybes žaisdamas vokaličius žaidimus: „Padainuok aukštai-žemai, storai - plonai”, „Pamėgdžiok operos solistą ir rokerį”.</p>		
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla	<p>Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais. Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti. Palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasako vieną kitą argumentą, kodėl gražu. Pasakoja išpūdžius apie muzikos, vaidinimo, šokio siužetą, matytus dailės, tautodailės kūrinius, vaizduojamus įvykius, veikėjus, nuotaiką, kilusius vaizdinius.</p>	
	Vaikų veiksenos		
	<p>Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinių, juos komentuoja. Aptaria jo aplinkoje esančius meno kūrinius. Tvarkingai elgiasi su kūrybinėmis priemonėmis. Pastebi spalvų, formų grožį. Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius. Varto dailės, architektūros albumus, komentuoja. Klausosi įstaigoje vykstančių koncertų. Žaidžia garsais, žodžiais, garsažodžiais. Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose. Su auklėtoja atnaujina grupės aplinką, ją puošia, siūlo savo idėjas.</p>		
Sėkmingai besiuođantis	Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais	<p>Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą. Ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>
	Vaikų veiksenos		
	<p>Atlikdamas darbelius, renkasi kitas priemones, būdus. Siūlo idėjas kaip įdomiau pasveikinti draugą, kokius daiktus pasiimti į išvyką ir pan. Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. Ilgą laiką veikia, žaidžia vienas ar su draugais, pratęsia žaidimą po kiek laiko.</p>		
	Tyrinėjimas	Smalsus, domisi	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę

	viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja	ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. Paaiškina, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai, stengiasi taip daryti.
Vaikų veiksenos		
<p>Tirpina sniegą, užšaldo vandenį, piešia ant šlapio popieriaus. Stebi ir tyrinėja gamtos reiškinius, kuria orų kalendorių. Prižiūri pasėtas daržoves (stebi, matuoja). Žaidžia žaidimus „Plaukia - skęsta“, „Karšta - šalta“ ir pan. Atlieka bandymus su balansinėmis svarstyklėmis. Žaidžia su kortelių rinkiniais „Pavojingi daiktai“, „Naminiai ir laukiniai gyvūnai“.</p>		
Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdienams iššūkiams bei sunkumams įveikti	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.
Vaikų veiksenos		
<p>Tyrinėdamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. Prašo padėti, klausia patarimo. Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų. Žaidžia labirintų žaidimus.</p>		
Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą	Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina. Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomus dalykus. Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus.
Vaikų veiksenos		
<p>Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. Aplikuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan.). Iliustruoja muzikos kūrinius dailės priemonėmis. Savo idėjas išreiškia dailės, piešimo priemonėmis. Atlieka kūrybinius darbus grupelėmis ir po vieną. Tapo, lipdo su tradicinėmis ir netradicinėmis priemonėmis, jas išradingai panaudoja. Gamina knygeles, kvietimus, atvirukus šeimos nariams, atributiką, reikalingą šventėms. Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis.</p>		

	Improvizuoja su vaikiškais instrumentais, aplinkos daiktais, kurdamas savo ritmus. Kuria savo spektaklį su auklėtoja, parenka drabužius, scenografiją. Maišo spalvas savo nuožiūra, džiaugiasi išgautais atspalviais. Kuria savo eilėraščius, miniatiūras, jas iliustruoja. Kuria imitacinius judesius muzikiniams žaidimams, dainelėms.	
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą. Norėdamas ką nors išmokti, pasako, ko nežino ar dėl ko abejoja. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas, klauso, ką sako kiti, pasitikslina. Aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau.
	Vaiko veiksenos	
	Renka informaciją įvairiais būdais: varto knygeles, enciklopedijas, klausinėja apie jose esančią informaciją, su suaugusių pagalba ieško informacijos kompiuteryje. Žaidžia žaidimus: „Paliesk ir atpažink“ ir pan. Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jį supančius reiškinius. Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus. Sprendžia galvosūkius.	

11. Ugdymo(si) metodai nukreipti į visuminį vaiko ugdymą. Ugdymo būdus bei metodus pedagogas gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti.

Ugdymo(si) metodai.

Žaidimas. Tai – pagrindinė vaiko veikla ir ugdymosi metodas, turintis ypatingą reikšmę asmenybės brendimui, kūrybinių galių plėtotei, padeda formuoti socialiniams įgūdžiams bei socialinei adaptacijai, skatina vaikų teigiamas emocijas. Žaidimų tipai: didaktiniai, judrieji, ramūs, liaudies, jausmų, vaizduotės, kūrybiniai, muzikiniai, emociniai – imitaciniai, situaciniai, vaidmeniniai, stalo.

Diskusijos, pokalbiai: suteikia galimybę pasidalinti mintimis, jausmais ir nuomonėmis.

Tyrinėjimas, eksperimentavimas: vienas iš aplinkos pažinimo būdų, kuris skatina vaiką aktyviai veikti, patirti atradimo džiaugsmą, kausti patirtį.

Išvykos, ekskursijos: kuo įvairesnis vaikų socialinės patirties kaupimo kelias, tuo geresni bendravimo su kitais gebėjimai ir socialinis supratingumas.

Spontaniška vaikų veikla: savaiminis, situacinis ugdymo būdas.

Kūrybinė vaiko ir pedagogo sąveika: demokratiška sąveika, leidžianti būti aktyviems visiems ugdymo proceso dalyviams – ir vaikui, ir pedagogui.

Projektas: matomas vaikų kūrybiškumas, ugdytiniai išmoksta surasti naudingą informaciją, siūlo temą, priima sprendimus, įgyja pasitikėjimo savo jėgomis.

„Autoriaus kėdė“ – suteikia galimybę pristatyti savo darbą, pateikti turimą informaciją, išklausti savo grupės draugus, skatina bendravimą ir kt.

12. Ugdymo(si) priemonės.

Ugdomoji aplinka aprūpinta įvairiomis priemonėmis, skatinančiomis vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti. Erdvės vaikų veiklai ir priemonės išdėstytos orientuojantis į vaikų interesus, kylančius sumanymus, žadina savaiminį perėjimą nuo vienos veiklos rūšies prie kitos.

Grupės aplinka padalinta į įvairaus dydžio saugias, jaukias, estetiškas, artimas namų aplinkai veiklos erdves: kūrybinei veiklai, pažintinei-tiriamajai veiklai, aktyviam judėjimui,

kūrybiniams-vaidmeniniams žaidimams. Aplinka pertvarkoma atsižvelgiant į vaikų amžių, poreikius, ugdymo tikslus, tėvų lūkesčius. Ugdymo(si) aplinkoje yra įrangos ir priemonių, pritaikytų ir berniukams, ir mergaitėms. Vaikams žaisti ir bendrauti sudaromos sąlygos ir už grupės ribų: sporto salėje, informacinių technologijų kabinete, bibliotekoje, lauko aikštyne. Vidaus patalpos yra tinkamai apšviestos, vėdinamos, jose palaikoma tinkama temperatūra.

Priemonės vaikų fizinio aktyvumo, sveikatos ir saugos gebėjimams plėtoti: dėlionės, plakatai, paveikslėliai, sportinis inventorių, priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui, saugiam eismui, sporto įrengimai lauke.

Priemonės tyrinėjimui, pažintiniams gebėjimams plėtoti: įvairios faktūros popierius, stalo žaidimai, vabzdžių tyrinėjimo prietaisai, termometras, padidinamieji stiklai, kompasai, pinigų pavyzdžiai, ilgio matavimo priemonės, svarstyklės, mikroskopas, gamtos garsų įrašai, galvosūkių, labirintai, Lietuvos Respublikos vėliava, gaublys, žemėlapiai ir kt.

Priemonės bendravimo ir kalbos gebėjimams plėtoti: įvairios knygos, spaudiniai, žaislinės knygelės, raidžių ir žodžių kortelių rinkiniai, raidynai, plakatai, stalo žaidimai kalbai ugdyti, grožinės literatūros įrašai, siužetiniai žaislai, paveikslėliai pasakojimui ir kt.

Priemonės kūrybingumo, meniniams ir saviraiškos gebėjimams plėtoti: medžiagos tapymui, piešimui, aplikavimui, lipdymui, įvairiems rankų darbams, štam pavimo, antspaudavimo priemonės, įvairios formelės, pirštukų lėlės, lazdelinės lėlės, švenčių atributika, įvairūs muzikiniai instrumentai, būtiniausi muzikiniai įrašai, gamtinė medžiaga, antrinės žaliavos ir kt.

Priemonės ir žaislai vaikų sugalvotiems vaidmeniniams, konstravimo, statybiniam žaidimams.

Techninės-vaizdinės priemonės (CD grotuvas, kompiuteris, multimedijos įranga, Smart lenta, garso ir vaizdo įrašai ir kt.)

V SKYRIUS

UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

13. Vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymo procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiama iš vaikų veiklos ir jos rezultatų. Vaikų ugdymosi pažanga – tai vaikų pasiekimų ūgtelėjimas per tam tikrą laikotarpį.

Vertinimas yra ciklas, kurį sudaro šie etapai: vaiko pažinimas, planavimas, duomenų dokumentavimas, informavimas. Vaikų pasiekimų vertinimas neatsiejamas nuo ugdomosios veiklos planavimo. Planuodamas veiklą, pedagogas numato planuojamus visos grupės vaikų ir konkretaus vaiko pasiekimus.

Vaiko pasiekimų vertinimas – nuolatinis procesas, jis vyksta visus mokslo metus. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas įstaigoje atliekamas pagal 18 vaiko ugdymo(si) sričių. Pedagogas nuolat ir įvairiais būdais renka įrodymus apie vaikų pasiekimus: stebi ir užrašo, fotografuoja, daro garso ar vaizdo įrašus, kaupia vaikų darbelius, išsaugo jų skaitmeninę kūrybą, kalbasi su vaikais, jų tėvais (globėjais), kitais specialistais. Pasiekimas fiksuojamas bet kuriuo metu, kai pastebimas naujai atsiradęs ar patobulėjęs vaiko gebėjimas, kurį įrodo keli jo veiklos rezultatų pavyzdžiai.

14. Pasiekimų fiksavimas. Vaiko vertinimo medžiaga fiksuojama ir kaupiama vaiko pasiekimų aplanke: dailės, kūrybiniai darbai, žodiniai pasakojimai, samprotavimai, rašytinės kalbos pavyzdžiai, nuotraukos, pedagogų ar kitų ugdytojų atsiliepimai apie vaiko daromą pažangą.

Į pasiekimų aplanką dedami tik tie įrodymai, kurie apie vaiko žinias ir supratimą pasako ką nors nauja, t. y. rodo jo tobulėjimą, išryškina vaiko gabumus, interesus, atskleidžia ugdymosi poreikius. Vaiko pasiekimų aplanke pateikiami visų vaiko ugdymosi pasiekimų sričių įrodymai.

Auklėtojas sudaro sąlygas tėvams nuolat susipažinti su vaiko pasiekimų aplanke.

Pagrindiniai vaiko pasiekimų ir pažangos vertintojai yra grupėje dirbantys pedagogai, bet vertinime dalyvauja ir kiti su vaiku dirbantys specialistai: socialinis pedagogas, patys vaikai, tėvai (globėjai).

Kiekvienų mokslo metų pradžioje ugdytinių tėvai supažindinami su Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu. Tėvai suteikia pedagogui informaciją apie savo vaiką, išsako lūkesčius dėl jo ugdymosi pasiekimų, reiškia savo nuomonę apie pasiektą vaiko pažangą, padeda vaikams įveikti sunkumus ten, kur prasčiausiai sekasi.

15. Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo rezultatai aptariami, analizuojami 2 kartus per mokslo metus: spalio bei gegužės mėnesį. Rudenį įvertinama vaikų turima patirtis ir gebėjimai, kas sekasi geriau, kas sunkiau, numatomi vaikų ugdymo prioritetai, kryptys, būdai, tikslai ir uždaviniai. Pavasarį pateikiamos išvados apie išryškėjusius pasiekimus ir tobulintinas sritis. Tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai atliekami, jei išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos.

Vertinimo medžiaga yra konfidenciali ir aptariama individualiai su vaiko tėvais (globėjais), reikalui esant su socialiniu pedagogu, Švietimo pagalbos tarnybos specialistais, logopedu, psichologu ar kt.

Vaiko darbai, elgsena, išgyvenimai aptariami su pačiu vaiku individualiai.

VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
3. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 metų liepos 3 d. Lietuvos Respublikos Seimo įstatymu Nr. I-983.
4. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, priimtas Lietuvos respublikos seimo 2011 metų kovo 17 d.
5. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Vilnius, 2001.
6. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
7. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius, 1996.